

Procedure mid-term review Subsidieregeling Smart Mix

Op basis van een uitvoerige selectieprocedure hebben de ministeries van Economische Zaken en van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap in april 2007 aan zeven Smart Mix projecten¹ subsidie toegekend. Deze projecten zijn in de loop van datzelfde jaar of uiterlijk het jaar daarop van start gegaan. Het is van groot belang voor de overheid dat er een goed inzicht is in de inhoudelijke, organisatorische, bestuurlijke en financiële voortgang van alle projecten en de effectiviteit van de investeringsimpuls, daarom worden de projecten gemonitord.

Een tussentijdse evaluatie of mid-term review maakt duidelijk of consortia hun eigen processen op orde hebben en op koers liggen naar succes. De mid-term review is het moment om een eventuele bijstelling of intensivering van de projectuitvoering af te spreken. Het is belangrijk dat de mid-term review een goed inzicht biedt, zonder dat dit de betrokken partijen nodeloos extra belast. Er wordt daarom zo nauw mogelijk aangesloten bij de huidige rapportages en de expertise die de monitorteams hebben opgebouwd. Voorts wordt gebruik gemaakt van ervaringen met de mid-term evaluatie van de Bsik (ICES/KIS-3) projecten. In de Bijlage bij de Subsidieregeling Smart Mix (Stcrt. 27-03-2006, nr. 61) is in art. 5.3 de gang van zaken omtrent de tussentijdse evaluatie en de eindevaluatie nader beschreven. Overigens blijft de jaarlijkse monitorronde in 2010 van kracht, aangezien die bijdraagt aan de inzichten voor de tussentijdse evaluatie.

De tussentijdse evaluatie richt zich op twee onderwerpen:

1. inhoud: de voortgang die het consortium maakt in het bereiken van de doelen die de projectpartners in het projectplan en met de indicatoren hebben geformuleerd, zowel wat het Smart Mix criterium “focus en massa in wetenschappelijke excellentie” als het criterium “maatschappelijke en economische waardecreatie” betreft. Heeft het consortium de processen goed in stelling staan zodat op deze criteria doorbraken kunnen worden bereikt?
2. beleid en proces, met als aandachtspunten de samenhang die het Smart Mix instrument in het veld teweeg brengt, de vorm van het Smart Mix instrument en de gezamenlijke uitvoering door SenterNovem en NWO.

Het onderwerp “inhoud” betreft de volgende aspecten:

- wetenschappelijke excellentie: kwaliteit waarmee het onderzoek uit het projectvoorstel wordt uitgevoerd, inhoudelijke coherentie en meetbare voortgang in termen van de indicatoren die het consortium bij de comittingering zijn opgelegd (zowel de projectspecifieke als de algemene indicatoren voor dit criterium);
- waardecreatie: kwaliteit waarmee het plan tot waardecreatie wordt uitgevoerd, strategie voor het realiseren van waardecreatie na afloop van het project (het gaat om verankering van kennis, organisatie en financiën zodat de kansen op waardecreatie in de “post subsidie periode” optimaal blijven) en meetbare voortgang in termen van de indicatoren die het consortium bij de comittingering zijn opgelegd (zowel de projectspecifieke als de algemene indicatoren voor dit criterium);
- organisatie incl. governance en processen;
- indicatoren: kwaliteit van de projectspecifieke indicatoren die een consortium heeft opgesteld op actualiteit, ambitieniveau en voorspellende waarde;
- implementatie van eventuele aanbevelingen voor bijsturing na vorige monitorrondes.

Met name de eerste drie aspecten zijn reeds onderdeel van de jaarlijkse rapportage die de monitors van NWO en SenterNovem opmaken. De twee andere aspecten houden vooral verband met het karakter van de mid-term review.

¹ De Subsidieregeling Smart Mix spreekt over “programma’s” i.p.v. “projecten”. De term “projecten” is echter zoveel gangbaarder dat in deze notitie ook over “projecten” gesproken wordt.

Het onderwerp “beleid en proces” betreft de volgende aspecten:

- samenhang: welke samenhang brengt het consortium in het veld teweeg, waar ligt voor het consortium het succes van het Smart Mix instrument en is aansluiting gevonden bij een sleutelgebied of een ander relevant beleidsterrein (bijv. Pieken in de Delta)? Illustraties hiervan zijn de ontwikkeling van een gezamenlijke, langjarige onderzoeksvisie van relevante kennisinstellingen, versterking van de publiek-private samenwerking in het desbetreffende onderzoeksdomein etc;
- proces: kan de organisatie van het Smart Mix instrument als succesvol worden beschouwd? De Smart Mix programma’s kenmerken zich door hun snelle start na een relatief lichte toets. Is dit experiment geslaagd of kan achteraf de gebruikelijke veel zwaardere voorbereiding (met verkenning, visievorming etc) beter niet gemist worden;
- samenwerking: welke manifeste toegevoegde waarde (hebben) de consortia ervaren in de samenwerking tussen SenterNovem en NWO?

De consortia hebben de volgende taken en inbreng.

1. Samenstellen evaluatiecommissie

Consortia stellen voor de uitvoering van de evaluatie een commissie samen. De samenstelling van de commissie behoeft de goedkeuring van SenterNovem. Consortia mogen recruteren uit een internationale adviesraad waarover de meeste van hen beschikken. Het is wel belangrijk dat de evaluatiecommissie onafhankelijk functioneert. Dit wordt als volgt ondervangen:

- de commissie bestaat uit 3 tot max. 5 personen, de helft werkzaam in het buitenland;
- de commissie wordt breed samengesteld. Commissieleden zijn deskundig en hebben inzicht in de wetenschappelijke waarde, het maatschappelijke domein en economische potentie van het project;
- de commissieleden mogen geen directe betrokkenheid hebben bij het dagelijks management of bestuur van het project (of onderliggende deelprojecten);
- de monitors van SenterNovem en NWO zijn als waarnemers aanwezig bij de beraadslagingen van de commissie en de gesprekken die de commissie met de consortia voert.

2. Formuleren evaluatieopzet en uitvoeren zelfevaluatie

Consortia stellen een plan van aanpak op voor het schrijven van een zelfevaluatie, de evaluatie door de externe commissie alsmede de ondersteuning die de commissie van het consortium ontvangt, en een planning. Het plan van aanpak behoeft de goedkeuring van SenterNovem. De zelfevaluatie bestrijkt de periode vanaf de indiening van het project (2006) tot en met het moment van de mid-term evaluatie (voorjaar 2010). Voorts schetst de zelfevaluatie de verwachtingen voor de periode die volgt tot het einde van het project. De zelfevaluatie behandelt alle onderwerpen en daaraan verbonden aspecten zoals in het voorgaande zijn benoemd. De zelfevaluatie adresseert kortom de belangrijkste ontwikkelingen, de stand van zaken m.b.t. innovatie, waardecreatie en verankering, internationale oriëntatie, bestuur en de financiering. Het is van belang dat de zelfevaluatie niet wordt beperkt tot een cijfermatige analyse. De zelfevaluatie dient de externe commissie helderheid te geven op welke wijze het consortium aan alle aspecten bij het onderwerp “inhoud” uitvoering geeft. De zelfevaluatie bevat daarnaast een standpunt van het consortium op de verschillende aspecten bij het onderwerp “beleid en proces”. Ook hierbi gaat het om de achterliggende periode én de resterende projectduur. Richtinggevend bestaat de zelfevaluatie in totaal uit ca. 25 pagina’s.

3. Laten uitvoeren en ondersteunen evaluatie door externe commissie

De externe commissie vormt zich net als het consortium een oordeel over alle onderwerpen en aspecten. Inzake het onderwerp “inhoud” en de aspecten daarvan beoordeelt de externe commissie of het consortium daarop voldoende voortgang maakt. Dikwijls liggen tijdens een mid-term review de belangrijkste resultaten nog in het verschiet. In het bijzonder beoordeelt de externe commissie daarom of consortia hun eigen processen op orde hebben en op koers liggen naar succes. Een extra opmerking betreft de programmaspecifieke indicatoren. Deze zijn door het consortium opgesteld. De externe commissie beoordeelt of deze voldoende actualiteit, ambitieniveau en voorspellende waarde bezitten. Inzake het

onderwerp “beleid en proces” kan met name van commissieleden uit het buitenland niet verwacht worden dat zij op de hoogte zijn van de specifieke Nederlandse situatie. De commissie beoordeelt het standpunt van het consortium op dit onderwerp daarom meer op meta-niveau: is het standpunt concreet, gericht op het volledige traject vanaf indienen t/m afronding project, zakelijk van toonzetting, etc.

De evaluatiecommissie dient zelfstandig te kunnen opereren en toegang te krijgen tot alle schriftelijke informatie van het project (o.a. projectplan, voortgangsrapportages en uiteraard de zelfevaluatie) die nodig is om de evaluatie uit te voeren. Engelse vertalingen dienen – waar nodig – beschikbaar te worden gesteld. De commissie dient voldoende mogelijkheid te hebben om in contact te treden met bestuurders, managers of uitvoerders van (deel)projecten, of andere betrokkenen. De commissie dient voldoende ruimte te hebben om een eigen keuze te kunnen maken in eventuele site-visits en interviews. Naar verwachtig duurt de evaluatie door de commissie daardoor langer dan één dag. De monitors van SenterNovem en NWO zijn als waarnemers aanwezig bij de beraadslagingen van de commissie en de gesprekken die de commissie met de consortia voert. De commissie kan de gelegenheid benutten ook vragen aan de monitors te stellen. De evaluatiecommissie gaat in haar rapportage in op elk van de onderwerpen en aspecten zoals in het voorgaande is uitgewerkt. Richtinggevend bestaat het verslag van de externe commissie in totaal uit ca. 25 pagina's, inclusief een korte beschrijving van de werkwijze van de commissie en beknopte CV's van de commissieleden.

Indien gewenst rapporteert de evaluatiecommissie in het Engels.

4. Presenteren bevindingen en toekomstplannen

De directie Innovatie van SenterNovem en de directie van NWO nodigen de consortia uit de bevindingen van de evaluatiecommissies en hun eigen toekomstplannen aan de directies te presenteren. De presentaties vinden zoveel mogelijk in kort tijdsbestek plaats, ten kantore van NWO of SenterNovem. SenterNovem verzorgt dat van de gesprekken en conclusies rapport wordt opgemaakt en dat deze worden vastgelegd met een brief aan de respectievelijke consortia. Tevens informeert SenterNovem beide ministeries over de uitkomsten van de tussentijdse evaluatie.

Het tijdspad van de mid-term review en de reguliere zaken (aangegeven met *) is als volgt.

wie	wat	wanneer gereed
SenterNovem	informerend consortia procedure mid-term evaluatie	1 januari 2010
consortia	indienen jaarrapportage 2009 bij SN	1 maart 2010 (*)
consortia	indienen voorstel evaluatieopzet en samenstelling evaluatiecommissie bij SN	1 april 2010
SN/NWO	reactie op voorstel aan consortia	14 april 2010
SN/NWO	jaarlijkse monitorronde	april 2010 (*)
consortia	indienen definitieve evaluatieopzet en samenstelling evaluatiecommissie bij SN	1 mei 2010
SenterNovem	goedkeuring op voorstel aan consortia	12 mei 2010
SN/NWO	monitorrapportage aan consortia	12 mei 2010 (*)
consortia	indienen financiële declaratie 2009 bij SN	1 juli 2010 (*)
SenterNovem	afhandeling financiële declaraties	31 juli 2010 (*)
consortia	afronden zelfevaluatie en toesturen aan evaluatiecommissie en SN	uitwerken in evaluatieopzet
evaluatiecomm.	indienen verslag met bevindingen bij consortium	oktober 2010
consortia	indienen verslag evaluatiecommissie bij SN	31 oktober 2010
consortia	presentatie conclusies evaluatiecommissie en toekomstplannen bij directies SN/NWO	november 2010
SenterNovem	schriftelijk vastleggen conclusies aan consortia	december 2010